
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra Våningshus, på Søgne Bygdemuseum, Søgne kommune, Vest-Agder, Norge

NNU Rapport 23 – 2018

Niels Bonde

Foto: CSC

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Vest-Agder

Søgne Bygdemuseum

Søgne kommune

Gnr/Bnr: 71/11 Lunde (nuværende placering)

Koordinater: 58.095931 N, 7.787473 E (nuværende placering)

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Fylkeskonservatoren i Vest-Agder og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Christoffer S. Christensen, VAF

Undersøgt af: Orla H. Eriksen og Niels Bonde

NNU j. nr.: A9548, marts 2018.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatorens oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <http://vaf.maps.arcgis.com>.

Våningshus, stammer oprindeligt fra Leire (Lunde/Søgne)

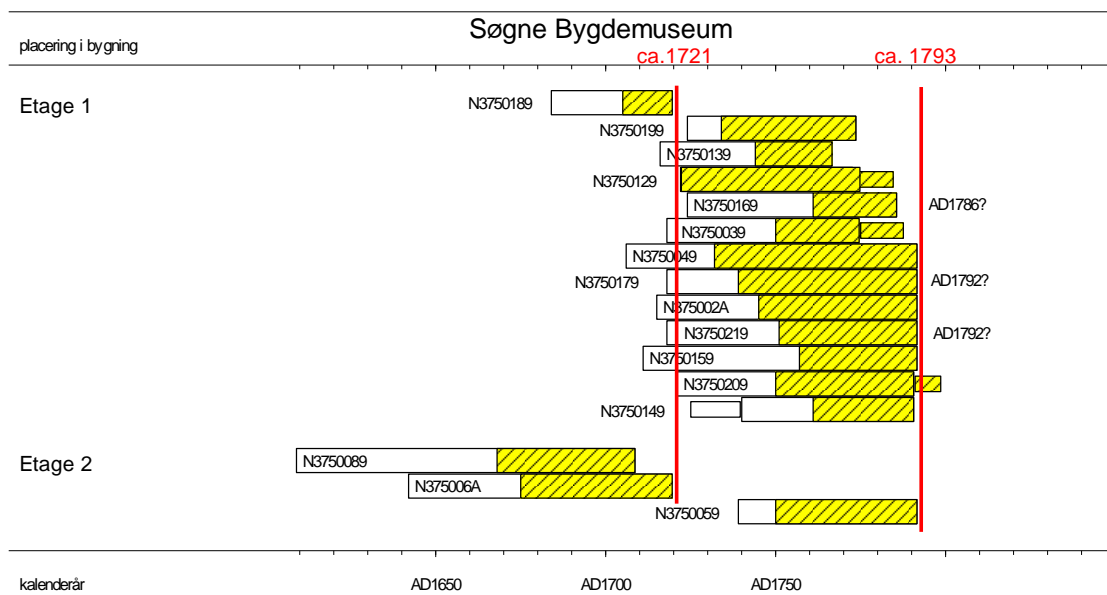
I alt er 21 prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) undersøgt. Alle er udtaget som boreprøver.

16 er dateret. Der er konstateret splintved på alle prøverne.

Antal årringe i prøverne varierer mellem 31 og 118.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Undersøgelsen viser, at alle de daterede prøver stammer fra træer, der formentlig alle er fældet i to omgange i 1700-tallet, formentlig ca. 1721 og ca. 1793.

Signatur

	kernewood
	splintved
	kernewood ikke målt
	splintved ikke målt

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en tolkning, der angiver det formodede fældningstidspunkt for træerne, som de daterede prøver stammer fra.

Tre prøver har formentlig Waldkante (træets sidstdannede årring) bevaret. N3750169 sidste årring dannet i 1786 – fældningstidspunkt 1786/87. N3750179 og N3750219 med den sidstdannede årring i 1792 – med fældningstidspunkt 1792/93.

Antallet af årringe i splintved hos fyrretræ kan variere voldsomt fra ca. 40 til 90 eller flere. Af dateringsdiagrammet fremgår det, at i flere prøver er den yderst bevarede årring dannet ca. 1792/93. Dette indikerer at den yderste årring i disse prøver er tæt på ”Waldkante” og dermed tæt på året, hvor træerne er fældet.

Én prøve (N3750209) har dog bevarede årringe, som er dannet efter 1793. I alt er der konstateret ti årringe i splintved på denne prøve, fem målbare og fem i retning mod bark, som kan tælles. Stokken, som denne prøve stammer fra kan dog også hidrøre fra en senere reparation (se eventuelt katalog).

Årringskurverne fra ti af de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve, N374m002, på 96 år, som dækker perioden 1672 – 1767.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund- og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurver	-	-	N374m002	
-	start	dates	AD1672	
-	dates	end	AD1767	
aam01	AD1243	AD1744	3.17	N Aust Agder indenlands
aam02	AD1487	1837	7.34	N Aust Agder kystnær
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	9.66	N Vest-Agder uden Aaseral
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	1.87	N VA Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. *t*-værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For *t*-værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - n375m002

Dated AD1706 to AD1792

Contains the following files

n3750039.d dated AD1718 to AD1775 of type R 25 N
n3750049.d dated AD1706 to AD1792 of type R 60 N
n3750059.d dated AD1739 to AD1792 of type R 42 N
n3750129.d dated AD1722 to AD1773 of type R 53 N
n3750139.d dated AD1716 to AD1767 of type R 23 N
n3750149.d dated AD1740 to AD1791 of type R 30 N
n3750169.d dated AD1724 to AD1786 of type R 25 !
n3750199.d dated AD1724 to AD1774 of type R 40 N
n3750209.d dated AD1721 to AD1791 of type R 41 N
n3750219.d dated AD1718 to AD1792 of type R 41 !

Katalog over undersøgte prøver:

n375001a.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 1; N375001A
Raw Ring-width PISY data of 118 years length
Undated; relative dates - 1 to 118
55 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 106.36 Sensitivity 0.33

n375002a.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 2; N375002A
Raw Ring-width PISY data of 78 years length
Dated AD1715 to AD1792
47 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 145.36 Sensitivity 0.22
Interpretation: AD1792-1835

n3750039.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 3; N3750039
Raw Ring-width PISY data of 58 years length
Dated AD1718 to AD1775
25 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 144.98 Sensitivity 0.26
Interpretation: AD1790-1840

n3750049.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 4; N3750049
Raw Ring-width PISY data of 87 years length
Dated AD1706 to AD1792
60 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 123.55 Sensitivity 0.22
Interpretation: AD1792-1822

n3750059.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 5; N3750059
Raw Ring-width PISY data of 54 years length
Dated AD1739 to AD1792
42 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 133.48 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1792-1840

n375006a.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 6; N375006A
Raw Ring-width PISY data of 79 years length
Dated AD1642 to AD1720
45 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 94.58 Sensitivity 0.32
Interpretation: AD1720?

n375007a.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 7; N375007A
Raw Ring-width PISY data of 31 years length
Undated; relative dates - 9 to 39
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 136.42 Sensitivity 0.25

n3750089.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 8; N3750089
Raw Ring-width PISY data of 101 years length
Dated AD1609 to AD1709
41 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 85.64 Sensitivity 0.25
Interpretation: AD1709-58

n3750099.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 9; N3750099
Raw Ring-width PISY data of 92 years length
Undated; relative dates - 1 to 92
27 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 110.15 Sensitivity 0.22

n3750109.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 10; N3750109
Raw Ring-width PISY data of 47 years length
Undated; relative dates - 2 to 48
13 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 132.66 Sensitivity 0.22

n3750119.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 11; N3750119
Raw Ring-width PISY data of 34 years length
Undated; relative dates - 2 to 35
30 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 139.00 Sensitivity 0.11

n3750129.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 12; N3750129
Raw Ring-width PISY data of 52 years length
Dated AD1722 to AD1773
53 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 172.77 Sensitivity 0.15
Interpretation: AD1785-1810

n3750139.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 13; N3750139
Raw Ring-width PISY data of 52 years length
Dated AD1716 to AD1767
23 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 127.17 Sensitivity 0.20
Interpretation: AD1784-1834

n3750149.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 14; N3750149
Raw Ring-width PISY data of 52 years length
Dated AD1740 to AD1791
30 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 124.02 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1801-51

n3750159.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 15; N3750159
Raw Ring-width PISY data of 82 years length
Dated AD1711 to AD1792
35 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 114.35 Sensitivity 0.24
Interpretation: AD1797-1847

n3750169.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 16; N3750169
Raw Ring-width PISY data of 63 years length
Dated AD1724 to AD1786
25 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 170.10 Sensitivity 0.22
Interpretation: AD1786?

n3750179.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 17; N3750179
Raw Ring-width PISY data of 75 years length
Dated AD1718 to AD1792
53 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 110.08 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1792?

n3750189.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 18; N3750189
Raw Ring-width PISY data of 37 years length
Dated AD1684 to AD1720
15 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 207.54 Sensitivity 0.16
Interpretation: AD1745-95

n3750199.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 9; N3750199
Raw Ring-width PISY data of 51 years length
Dated AD1724 to AD1774
40 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 127.92 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1774-1824

n3750209.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 20; N3750209
Raw Ring-width PISY data of 71 years length
Dated AD1721 to AD1791
41 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 136.21 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1799-1840

n3750219.d

A9548 - Søgne Bygdemuseum; P-nr. 21; N3750219

Raw Ring-width PISY data of 75 years length

Dated AD1718 to AD1792

41 sapwood rings and possible bark surface

Average ring width 139.44 Sensitivity 0.23

Interpretation: AD1792?

**ELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I VEST-AGDER MUSEET**

Dendrokronologisk objekt:	Våningshus på Lunde Bygdemuseum
Fylke:	VAF
Kommune:	Søgne
Gnr/Bnr:	
Prøvene tatt av:	Christoffer Snaprud Christensen
Dato for prøvetaking:	24/11-2017
Koordinater	58'096274 Ø 7'78729 N

Prøve nr.	Etasje	Rom	Marg	Geit	Bast	Bark	Be. arb.	
1	1	Midtgangrom	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 3 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
2	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 5 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
3	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 7 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
4	1	Midtgangrom	Ja	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 9 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
5	2	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 3 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekass
6	2	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 5 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
7	2	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 7 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
8	2	Midtgangrom	Ja	Ja	Nei	Nei	ja	Stokk nr. 8 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
9	2	Midtgangrom	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 9 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
10	2	Soverom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 9 over gulv i den nordvendte veggen på den vestvendte laftekasse
11	2	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 2 over gulv i den østvendte veggen på den vestvendte laftekasse
12	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 1 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
13	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 2 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
14	1	Midtgangrom	Ja	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 3 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
15	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 4 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
16	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 5 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
17	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 6 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
18	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 7 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
19	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 8 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
20	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 9 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse
21	1	Midtgangrom	Nei	Ja	Nei	Nei	Ja	Stokk nr. 10 over gulv i den vestvendte veggen på den østvendte laftekasse